

Enkel høytidelighet ved Oslo politis 200 års jubileum i går.

115252

Oppmarsj på balustraden foran Møllergata 19. — En æresavdeling gjennom Oslos gater.

Taler av politiminister Jonas Lie og politipresident Askvig.

Fra tidlig i går morges valet splittflagget fra Oslos hovedpolitistasjon i anledning av politiets 200-års jubileum. Dagen ble feiret med en enkel høytidelighet utenfor stasjonen klokken 12. Lenge før denne tid hadde folk strømmet til og kirket som en kompakt masse gaten på begge sider av stasjonen.

Klokken 11.45 marsjerte en avdeling av Ordenspolitiet, under ledelse av politiløytnant Vardenør opp på balustraden utenfor stasjonen, fulgt av kriminalavdelingens folk, under ledelse av førstebetjent E. A. Tvedt.

Noen minutter før klokken 12 kom politiminister Jonas Lie ned den

Politipresident Bernh. Askvig på talerstolen. (Foto: Fritt Folk.)

brede trapp, fulgt av politipresident Askvig, sjefen for Ordenspolitiet i Norge, generalmajor Olbjørn og sjefen for Sikkerhetspolitiet, generalmajor Marthinsen. Høyere politioffiserer hadde tatt oppstilling på begge sider av talerstolen.

På kl. 12 marsjerte et æreskompani av Ordenspolitiet, under ledelse av politifullmektig Normann-Hansen inn på balustraden. De hadde marsjert fra slottshallene inn Drammensveien, ned Karl Johan og bort Møllergata. Foran æreskompaniet red Ordenspolitets rytteravdeling, under ledelse av ryttersjef Tangstad, med politiets fane og æresvakt i spissen. Politifullmektig Normann-Hansen meldte av styrken for lederen av Ordenspolitiet, politinspektør Stavnum, som deretter meldte av for politipresidenten. Denne besteg deretter talerstolen og holdt følgende tale:

Herr minister!

Politiembets- og tjenestemenn!

Ved reskript av 11. juli 1744 fikk Christiania sin første politimester og sine første politibetjenter. Det er således i dag 200 år siden det egentlige politi i Christiania trådte i virksomhet.

lagstabsmøte, og vil samtidig feire sin 10 års dag.

Den første NSUF-leider var redaktør Dagfin Gjessing i Nordisk Radio Press A/S, som også vil være blant gjestene.

Jeg vil i den anledning få lov til å nevne enkelte spredte trekk av politiets historie før og i årene etter embetets opprettelse.

Før 1744 var det borgermester og råd som ved siden av sine andre kommunale gjøremål ledet politiet ved hjelp av byfogden og underfogden. Politiets oppgave var vesentlig å dra omsorg for hjelpeløse fattige, samt å forfølge betlere og lediggjengere — en omsorg og forfølgning som bestod i at løsgjengerne sans facon ble anbrakt på Bremerholm i København. Da imidlertid sådan anbringelse viste seg å være unyttig, kom «Kagstrygningen» til, og da denne heller ikke viste seg effektiv, grep man til å anbringe løsgjengerne i bergverk og på festningene.

Byen hadde en egen «stodderkonning», som førte oppsyn med betlerne.

Det var vekterne som utførte ordenstjenesten. De anvendtes til nattipatruljering og som tårnvakter. De viktigste plikter de hadde var å varsle ildebrann, passe gatelyktene og utrope tånene. Vekterne var bevæpnet med en såkalt morgenstjerne, en stokk med en pigget kule. Vekterinstitusjonen må betegnes som mindre tilfredsstillende, selv etter datidens forhold.

For opprettholdelse av ro og orden spilte borgerbevæpningen en vesentlig rolle. Den ble opprettet i 1628, og Christiania skulde ha to kompanier av den. Borgerbevæpningens mannskaper var pålagt polititjeneste ved ildebranntilfelle og under de store markeder. For øvrig opptrådte den i sin praktfulle uniform som et slags borgerlig militærkorps ved festlige anledninger, og vesentlig da på danskekongens fødselsdager og deres besøk i Christiania. Borgerbevæpningen ble først oppløst i 1881.

Enn skjønt innbyggerantallet omkring 1740 var mer enn 7500, savnet Christiania et virkelig politi. Trondheim og Bergen hadde jo allerede i 1687 og 1692 fått egne politimestere. Opprettelsen av embetet i 1744 ble mottatt med stor tilfredshet. I 1745 fikk byen sin politianordning, i hvilken politimesterens virke ble fastsatt. Politidistriktet omfattet foruten selve byen også forstedene Febervigen, Grønsden, Saugene, Vater-

Politiminister Jonas Lie på talerstolen. I bakgrunnen fra høyre: Generalmajor Marthinsen, politipresident Askvig, generalmajor Olbjørn. (Foto: Fritt Folk.)

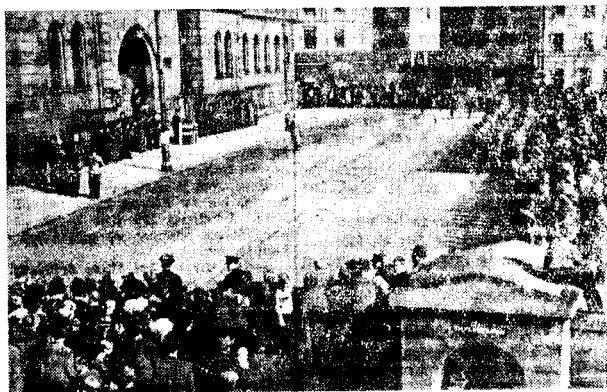
land og Saugbakkken, foruten Bragernes, som først ble skilt fra Christiania i 1800. Enn videre omfattet politidistriktet Oslo og Hovedtangen, Grønland, Leret og Gamleby. Til utførelse av sitt arbeid fikk politimesteren fullmakt til å anta en politifullmektig og de fornødne politibetjenter, som ble edfestet og forsynet med polititegn — en kvit kjepp med byens våpen. Misbruk av polititegnet medførte at så vel politimenn som personer utenfor politiet derfor ble «straffet på deres hale».

Politiets oppgaver var også årene etter 1744 fortsatt få og oversiktlige. De bestod vesentlig i å påse at det ikke ble «døvet forbuden religion», at søndager og kirkelige festdager ble holdt hellige, og «der i kirkene ingen tumult, kvekeri eller annen uskikkelighet og i vertshuse ingen forargelse med drikk og dobbel eller usømmelighet under gudstjenesten ble begått» samt at det på gatene ne geværer». Dessuten hadde politiet å påse at alle anordninger vedkommende brylluper, barsler, begravelser, gjestebud og klesdrakt ble overholdt.

Politiet fikk en ubegrenset inkvisisjonsrett, og politimesteren hadde myndighet til å legge bøter av inntil 4 lodd sølv (tilsvarende 4 kroner) for mindre forseelser mot politianordningen.

Politipresidenten kom deretter inn på politiretten og forbudet mot at prokuratorer — sakførere — opptrådte i retten, som Fritt Folk også omtalte i sin første artikkel foran jubileet.

(Forts. 6. side.)

Fra den enkle høytidelighet foran Møllergata 19. På talerstolen står politipresident Askvig. (Foto: Fritt Folk.)

Enkel høytidelighet ved Oslo politis 200 års jubileum i år.

Ordenspolitiets æresavdeling på marsj gjennom byen med rytteravdelingen i spissen.
(Vi henviser for øvrig til reportasjen inne i bladet.)

(Foto: Fritt Folk.)